

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ตลอดจนองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ยุคนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge – Based Society and Economy) กล่าวคือ เป็นสังคมที่มุ่งเน้นการสร้างสรรค้องค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อใช้เป็นฐานที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยต่างได้รับอิทธิพลจากสังคมแบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ส่งผลให้แต่ละประเทศมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศของตน เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูง สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ให้รอดหน้าทัดเทียมกับนานาชาติได้ สำหรับประเทศไทยการจัดการศึกษาในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ เป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกมาอภิปรายในกลุ่มคนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้นำประเทศ กลุ่มนักการศึกษา หรือแม้แต่กลุ่มประชาชนทั่วไป ทั้งนี้เพราะความเชื่อที่ว่าการศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นการเสาะแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับยุทธวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ (อุไรรัตน์ สำเร็จวงศ์, 2549, หน้า 43-44)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) มีจุดเน้นที่สำคัญคือ ให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม สร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ สร้างองค์ความรู้ เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ เกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาจะต้องพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 15) จุดเน้นที่กล่าวนี้ ถือเป็นหลักการที่ทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึง และถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการศึกษาไทย ครั้งหนึ่งที่เป็นการปฏิรูปการศึกษาที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาทั้งระบบ ทั้งในด้านรูปแบบ วิธีการ และผลผลิตที่ต้องการ ซึ่งในการจัดการศึกษาถือว่า โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด ผลของการศึกษาจะเป็นอย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งการที่สถานศึกษาจะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน บุคคลที่สำคัญที่สุดคือ ผู้บริหาร

สถานศึกษา เพราะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการให้โรงเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำทางการศึกษา จำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานต้องสนใจติดตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในที่มีผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของหน่วยงานอยู่เสมอ เพื่อให้ปรับตัวและประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม คุ่มคำ เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร (ชงชัย สันติวงษ์, 2535, หน้า 5) อีกทั้งสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่ต้องนำนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อ ให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างรวดเร็ว โดยมุ่งหวังที่จะเห็นคนไทยที่พึงประสงค์ เป็นทั้งคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข ซึ่งให้ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ

คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ปัจจุบันมีประเด็น/ ข้อสังเกตเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความชัดเจนในการ กำหนดความหมายของคุณภาพและมาตรฐานในการศึกษา ซึ่งยังขาดภาพรวมเดียวกัน จึงทำให้ การตรวจสอบประเมินผลเพื่อเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาชาติศึกษา และขาดความเป็นระบบ ที่สมบูรณ์ชัดเจน สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยกันเพื่อหาวิธีที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด ที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2547, หน้า 1) ซึ่งจาก ผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของ โรงเรียน โดยพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่า มีปัจจัย 6 ด้านที่ส่งผลต่อคุณภาพ ของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านระบบการบริหารการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร การนิเทศ การติดตามผล และงบประมาณ 2) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ได้แก่ การปฏิบัติของผู้บริหารความสัมพันธ์ กับคนอื่น วัช ประสพการณ์ วุฒิ และวาระของการดำรงตำแหน่ง 3) ปัจจัยด้านครู ได้แก่ คุณลักษณะ ของครู ภารกิจของครู การปฏิบัติหน้าที่ ขวัญและกำลังใจ 4) ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ความเจริญ แบบเมือง ทำเลที่ตั้งของโรงเรียน บทบาทของผู้นำชุมชน การให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน 5) ปัจจัย ด้านผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ ทิศนะทางการศึกษา และอนาคตของบุตร ลักษณะ การประกอบอาชีพ และ 6) ปัจจัยด้านการสอนและการประเมินผล ได้แก่ ความพร้อมและความสนใจ ของครูผู้สอน วิธีสอน เนื้อหาที่สอน การใช้เวลาในการสอนและการวัดผล (พรทิพย์ สระบงกช, 2544, หน้า 2)

เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สำคัญทางการศึกษาจึงมี นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างกว้างขวาง จากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาจากปัจจัยหลาย ๆ ด้าน บลูม (Bloom,

1976, p. 139) กล่าวว่า สิ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ คุณภาพการเรียนการสอน หมายถึง ประสิทธิภาพซึ่งผู้เรียนจะได้รับความสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่ง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงของครู การได้รับคำแนะนำซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮาวิกเอิร์ทและนิวกราเทน (Harvighurs & Neugraten, 1969, p. 159) ที่ว่าตัวปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วย องค์ประกอบด้านความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด องค์ประกอบด้านชีวิตครอบครัวนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ดี จะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมจากทางบ้านอย่างเหมาะสม โดยผู้ปกครองต้องมีการแบ่งปันเวลา ให้แก่นักเรียนหาวิธีการช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ เพื่อจะช่วยให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนอาจส่งเสริมสนับสนุนการเรียนด้วยกลวิธี และแรงจูงใจต่าง ๆ อย่างจริงจัง นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลทุกคนในบ้านของนักเรียน จนทำให้นักเรียนมีสภาพจิตใจ รู้สึกสบายใจ อบอุ่นใจขณะอยู่บ้าน อีกทั้งยังมีผู้ปกครองสนใจเอาใจใส่ ต่อการเรียนของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ดังนี้แล้วจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ทั้งนี้องค์ประกอบด้านคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน องค์ประกอบหนึ่งคือครู ซึ่งเป็นผู้ มีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ถ้าครูได้ทำการสอนได้อย่างมีคุณภาพ จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นครูจึงสามารถยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ และเพรสคอตต์ (Prescott, 1961, pp. 17-64) ได้สรุปองค์ประกอบ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคือองค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อน วยเดียวกัน (Peer Group Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ทั้งทางบ้าน และทางโรงเรียนซึ่งตรงกับแนวความคิดของสุรัตน์ อังกรวิโรจน์ (2532, หน้า 4-6) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว ยังมีองค์ประกอบสภาพของระบบโรงเรียน นักเรียนต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนในโรงเรียน มีการทำงาน หรือร่วมกิจกรรมเป็นหมู่คณะ โดยเฉพาะการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนักเรียนกำลังเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น การเข้ากลุ่มเพื่อนและการยอมรับซึ่งกันและกันทางสังคมจึงเป็น ปัญหาอย่างหนึ่งของนักเรียน สถานภาพทางสังคมมีตักของนักเรียนจึงมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน อัจฉรา สุขารมณ และอรพินทร์ ชูชม (2530, หน้า 11-40) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียนจำแนกเป็น 4 ส่วนย่อย ดังนี้ ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ปัญหาด้านส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับครู องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านแบ่งเป็น 4 ด้าน ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านฐานะ ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความคาดหวังของบิดามารดา นอกจากนี้สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530, หน้า 37-39) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียนในด้าน โรงเรียนว่า โรงเรียนและการจัดการศึกษาในโรงเรียน มีความสำคัญมากต่อสภาพการเรียนการสอน อันมีผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถของนักเรียน เพราะนักเรียนจะมีความสุขต่อการเรียนการสอนหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ต่อครู และบรรยากาศในโรงเรียน และกล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ในด้านโรงเรียน 3 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร การจัดอาคารสถานที่ในโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับนักเรียนและกับครู อาจารย์ ตลอดจนความสามารถในการบริหารงานสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น ปัจจัยเกี่ยวกับครู อาจารย์ในโรงเรียน ได้แก่ อัตราเฉลี่ยของครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ประสิทธิภาพในการสอน วุฒิทางการศึกษา ตลอดจนขวัญกำลังใจของครูในการปฏิบัติหน้าที่การสอน ทราฟเวอร์ (Travrs, 1953, pp. 17-46) กล่าวว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนอกเหนือจากสติปัญญา คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 191) กล่าวว่า การเรียนเพิ่มเป็นการเรียนหลังจากที่ได้เรียนจากบทเรียนนั้นแล้วทบทวนสิ่งนั้นซ้ำแล้วซ้ำอีก จำได้แม่นยำ และนานขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่คนส่วนมากรู้อยู่แล้ว เช่น การท่องจำต่าง ๆ ในเวลาเย็นก่อนกลับบ้านของนักเรียน การทบทวนบทเรียนก่อนสอบซึ่งเป็นการฝึกหัดเพื่อให้การเก็บความจำอยู่ได้นานและยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตามที่นักการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้ามา

จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่ง ที่มีการจัดการเรียนการสอนหรือมีสถานศึกษาในทุกระดับตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา มีแหล่งพัฒนาความรู้และทักษะในการศึกษาสำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียน ประชาชนชาวปราจีนบุรีจึงมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระดับสูงค่อนข้างมาก สถานศึกษาของจังหวัดปราจีนบุรี แบ่งเป็นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปแบบของเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่มีเจตนารมณ์ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางมาให้หน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาโดยตรง และตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องแบ่งส่วนราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีมีสถานศึกษาในสังกัด ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) และโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา

(เดิม) เปิดสอนระดับประถมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา ออกเป็น 2 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 146 แห่ง 1 สาขา ครอบคลุมพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ดังนี้ เมือง บ้านสร้าง ประจันตคาม ศรีมหาโพธิ์ และศรีมหาโพธิ์ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 121 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ดังนี้ กบินทร์บุรี และนาดี (องค์การบริหารส่วนจังหวัดปราชญ์บุรี, 2553, หน้า 23-24) จากสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของโรงเรียนในจังหวัดปราชญ์บุรี พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2553 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเฉลี่ย 42.70 วิชาสังคมศึกษาเฉลี่ย 40.59 วิชาภาษาอังกฤษเฉลี่ย 14.25 วิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย 20.00 วิชาวิทยาศาสตร์เฉลี่ย 28.07 วิชาสุขศึกษาเฉลี่ย 72.52 วิชาศิลปะ เฉลี่ย 27.99 วิชาการงานอาชีพเฉลี่ย 46.45 รวมคะแนนเฉลี่ยทุกวิชา 36.94 (สถาบันทดสอบทาง การศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2553) ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าว จะเห็นได้ว่า มีปัจจัย ต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ส่งผลยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่ได้ทำสอบนั้นอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐาน อันเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อครู ที่จะต้องทำการทบทวน ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียน

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกอบด้วย ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราชญ์บุรีอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นครู โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดปราชญ์บุรี เพื่อนำไปเป็นแนวทางการหาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในภาพรวม และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาโดยมีแนวทาง การศึกษาดังกล่าวตามลำดับต่อไป

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราชญ์บุรี
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้าน ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ

ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ

### ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจะนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีเพิ่มมากขึ้น

2. ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาได้นำผลการศึกษาค้นคว้านี้ไปใช้เป็นแนวทางการกำหนดนโยบาย แนวทางและมาตรการในการปฏิบัติเพื่อเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

### คำถามของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ดังนั้นคำถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

1. ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีอยู่ในระดับใด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีอยู่ในระดับใด

3. ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียน การสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ มีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีหรือไม่

4. ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อ การเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ สามารถ ทำนายผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรีได้หรือไม่

### สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อ การเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ มีความสัมพันธ์ ในทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

2. ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อ การเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ สามารถทำนาย ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรีได้

### ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพิสูจน์ว่าปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้าน ผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัย ด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีหรือไม่

#### 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2554 จำนวน 3,084 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2554 จำนวน 3,084 คน

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 341 คน โดยคำนวณหากลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) จากนั้นจึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดอำเภอเป็นชั้นในการสุ่มได้กลุ่มตัวอย่าง 59 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้าราชการครู 341 คน

### 3. ตัวแปรที่ศึกษา

#### 3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

- 3.1.1 ปัจจัยด้านครู
- 3.1.2 ปัจจัยด้านผู้บริหาร
- 3.1.3 ปัจจัยด้านหลักสูตร
- 3.1.4 ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
- 3.1.5 ปัจจัยด้านเพื่อน
- 3.1.6 ปัจจัยด้านครอบครัว
- 3.1.7 ปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

#### กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี จากหลักแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การกำหนดกรอบของปัจจัยที่นำมาศึกษาได้ศึกษาจากแนวคิดของบลูม (Bloom, 1976, p. 139) กล่าวถึงสิ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แนวคิดของฮาร์วิกเกอร์ท์ และนิวกราทเทน (Harvighurs & Neugraten, 1969, p. 159) เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แนวคิดของเพรสคอร์ต (Prescott, 1961, pp. 17-64) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับอัจฉรา สุขารมณ และอรพินทร์ ชูชม (2530, หน้า 11-40) แนวคิดของปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 191) ที่กล่าวว่า การเรียนเพิ่ม เป็นการเรียนหลังจากที่ได้เรียนจากบทเรียนนั้นแล้วทบทวน และจากผลการวิจัย พรทิพย์ สระบงกช (2544) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีปัจจัย 6 ด้าน ผู้วิจัยได้แนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าวมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์



ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีปัจจัย 7 ด้านปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากร เพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ

2. การกำหนดกรอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ศึกษาค้นคว้าหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี แล้วสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงได้ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2554 คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยนักเรียนทั้งชั้นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ปัจจัยด้านครู หมายถึง ผู้ที่มีคุณวุฒิ ความสามารถในการเตรียมการสอน ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ การเสริมสร้างนักเรียนมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ เป็นผู้ปฏิบัติการใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการวัดผลประเมินผล การวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นรายบุคคล วางแผนการใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินตามสภาพจริง และการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียน

3. ปัจจัยด้านผู้บริหาร หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาแนะนำให้กำลังใจ การจัดทำแผนงาน โครงการ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เข้าใจกระบวนการทัศน์ใหม่ จัดเตรียมสิ่งสนับสนุน ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน บริหาร และบริการหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร การใช้เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ การทำวิจัย ในชั้นเรียน ระบบนิเทศภายใน และส่งเสริมโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน

4. ปัจจัยด้านหลักสูตร หมายถึง แผน โปรแกรมการปฏิบัติของโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบ คือ การได้รับความร่วมมือผู้ปกครอง ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาในการวางโครงสร้าง เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครู ส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของผู้เรียน จัดประสบการณ์ของผู้เรียนโดยตรง ส่งเสริมความรู้ความสามารถของผู้เรียน ส่งเสริมความประพฤติ ทัศนคติ และเจตคติในอันที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นแผน แนวทางมีข้อกำหนดของการจัดการศึกษา ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่เหมาะสมในการ ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และได้รับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

5. ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพภายใน และภายนอกห้องเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ สามารถนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษา เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน เป็นไปตามความต้องการของนักเรียนมีประสิทธิภาพต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแรงจูงใจส่งผลต่อ ความต้องการศึกษาของผู้เรียน เป็นที่ยอมรับของบุคลากรครู ผู้ปกครองชุมชนในการจัดกิจกรรม ให้กับผู้เรียน ผ่านการวิเคราะห์คุณภาพมาตรฐานและการหาประสิทธิภาพจากผู้สอน และสามารถ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

6. ปัจจัยด้านเพื่อน หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากเรื่อง ที่เรียน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนต้องการเรียนรู้เพิ่มขึ้น พฤติกรรมของบุคคลที่มีผลต่อการเรียนรู้ เป็นกำลังใจสำคัญต่อการเรียนรู้ ช่วยเกื้อหนุนในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนและด้านวิชาการ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความรู้ ทัศนคติ บุคลิกภาพ คุณธรรม การได้รับการยอมรับ และการกระตุ้นความคิดและประสบการณ์ใหม่ ๆ

7. ปัจจัยด้านครอบครัว หมายถึง ผู้ปกครองที่ช่วยเหลือดูแลนักเรียนมีอิทธิพลต่อนักเรียนในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมให้นักเรียนต้องการเรียนรู้ มีพฤติกรรมสนับสนุนการเรียน เป็นกำลังใจสำคัญ เกื้อหนุนในการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความรู้ บุคลิกภาพ คุณธรรม เป็นผู้แสดงการยอมรับและชมเชย เอาใจใส่ตามบทบาทและหน้าที่ต่อการเรียนรู้และพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน

8. ปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ หมายถึง การเรียนก่อน หรือการเรียนเพิ่มที่ช่วยทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการที่ได้มากกว่าการเรียนในชั้นเรียนปกติ ส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้มากขึ้น ได้ทบทวนรายละเอียดความซับซ้อนของรายวิชาเพิ่มมากกว่าในชั้นเรียนปกติ เป็นไปตามความต้องการของนักเรียนขวนขวายหาความรู้ในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้น ซ่อมเสริมเด็กเก่งและเด็กอ่อนให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ เน้นการฝึกซ้ำ ย้ำทวน ทำให้เกิดทักษะเกิดเป็นความรู้ที่ถาวร เน้นหาที่เป็นเทคนิคการเรียนรู้ ประสบการณ์จะมีมากกว่าการเรียนปกติในชั้นเรียน

9. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี เขต 2

10. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี หมายถึง พื้นที่ ที่ได้รับการดูแลประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของข้าราชการครู ในสังกัดพื้นที่ของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งแบ่งเป็น 2 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 เป็นไปตามระเบียบของพระราชบัญญัติการศึกษา ขึ้นอยู่กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในที่นี้เฉพาะ โรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดที่มีระดับการศึกษา ระดับชั้นอนุบาล 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3